

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 18.

ANULU XXV.

Sibiu 3|15 Martiu 1877.

Telegraful este Duminecă și Joi, la fiecare dñe septembri se face în Sibiu la expeditură foiești, prea la s. r. poste cu bani găzduiți prin scisorii franceze, adresate către expediția. Prețul prenumerației pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

telelealte părți ale Transilvaniei și pentru provincie din Monarhia pre unu anu 8 fl. 6 fl. pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime, și tinerestre pre anu 12 1/2 fl. anu 6 fl. Inseratul se platește pentru întâia ora cu 5%, cr. en 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5%, cr. și pentru a treia repere cu 3 1/2%, cr. v. a.

O adresa.

Fiindu recercati, implinim o datortintia publicistica, cându publicăm, respective reproducem, adresă de mai la vale, aparuta dejă in „Gazeta Transilvaniei” și in alte foi neromâne din patria.

Premitemu mai intâi comitivă cu carea ni s'a tramis adresa:

Domnului Redactoru alu „Telegrafului Romanu” in Sibiu.

Noi români brasoveni amu fostu asternutu Esclentiei Sale Présantitului Metropolitu alu românilor gr. or. din Ungaria si Transilvania un a adresa relativă la inaltul cerculariu publicat in Nr. 2 alu „Tel. Rom.”

Nu scim cum si pe ce cale a strabatutu in publicu scirea, cumca acea adresa aru fi ostila fatia cu capulu nostru bisericescu. — Deci spre a delatură ori-ce pareri eronate 'ti comunicămu adresă acă si Te rugămu se aibi bunata a o publică dimpreuna cu numele fia-cărei persoane ce au subscriss' in celu dintău Nr. alu stimului diurnal ce redigeati.

Cu destinsa stima etc.

Esclentia Vôstra Présantite Parinte!

Inaltul cerculariu alu Esclentiei Vôstre cu dat'a Sibiu 1 Ianuariu 1877 publicat in nr. 2 alu „Telegrafului Romanu” din Sibiu, adresat către clerulu si poporul român gr. or. din archidieces'a Transilvanie, a produs in publicul român, si specialu in noi subscrissi simtiamente de natura forte varia.

Suntemu mangaiati, ca in aceste tempuri atât de critice pentru națiunea română, capulu nostru bisericescu a inceputu a se interesă de binele si siguranti'a filor sei sufletesci; insse ingrijirile esprimate de Esclentia Vôstra in acel inaltu circulariu, trebuie sa marturismu, ca ni se paru basate pe informatiuni neesacte.

Suntemu de acordu cu Esclentia Vôstra, ca libertatea si egalitatea, binele patriei comune, prin urmare si ferincirea națiunei române locuitore in acesta patria, suntu conditionate prin increderea reciproca prin bun'a intelegeră a națiunilor conlocuitore, si ca din contra, neintelegeră si neincrederea reciproca pote deveni fūnesta, atât pentru patria intréga, câtu si in specia pentru noi români; concedeti-ne insa sa esprimāmu parerea nōstra, ca déca astadi intre națiunitătile locuitore in Ungaria esista neincredere și neintelegeră, apoi români la acēst'a suntu cu totulu nevinovati.

Suntemu cu totalu de acordu cu Esclentia Vôstra, ca istoria, trecutul românilor este o eclatanta dovedă despre virtutile, cari caracterisează pre Români, adeca despre credint'a cătra tronu si iubirea de patria. Români că cei mai vecchi locuitori ai acestei patrii, pe care au ingrasiat'o cu multu sănge romanescu, o au iubit si o iubescu chiaru si atunci, cându ea a devenit pentru ei muma vitrega.

Ne-a surprinsu deci forte neplacutu, ca pre lângă tota acēstă convingere bine motivata, Esclentia Vôstra totusi a-ti afaltu de lipsa a Vescobori de pre inaltul scaunu metropolitan pe aren'a politica spre a ne admonă, că sa nu ne lasămu a ne seduce „de sympathii său chiaru de insufletiri intr'un'a său alta parte”,

de a nu ascultă cuvinte cari potu sa sgudui simtiemintele nōstre patriotic, cu unu cuventu: spre a ne admonă că sa fimu buni patrioti.

Acestu inaltu circularu, adresat de Metropolitulu greco-orientală către fi sei sufletesci, va fi pentru istoria si in mānile adversarilor nostri unu tristu documentu, ca a fostu cându-va necesitate că români greco-orientali din archidieces'a Transilvanie, pentru a-si iubí patri'a, sa fie admonati de capulu loru bisericescu, ba chiaru amenintati cu perderea constitutiunii bisericesci si a ajutóreloru de statu.

O atare nota de infidelitate ne-a umplutu inim'a de durere, căci este cu totulu nemeritata.

Si subscrissi au conscientia despre miscamintele politice, ce se petrecu in vecinatatea monarhiei nōstre, dara ca aru esistă intre români agitatuni indeptate in contr'a intereselor patriei, ne este cu totulu necunoscutu.

Totu asiá de putien se potu cua-lifică de nepatriotice si parerile, căror'a s'a datu expresiune in diurnalele nōstre națiunale si anume in unulu din ultimele numere ale „Teleg. Rom.” din anulu trecutu.

Acele enunciatiuni publicistice nu suntu decătu esprimarea unoru inimi patriotic, cari dupa impregiurările presente desperăza de viitorulu patriei; acei articuli nu cuprindu, decătu tipete de durere pentru nenocirea acestei patrii, in care noi trebuie sa ne cautămu si sa ne astămu salvarea nōstra. Acele pareri asiá dara potu fi subscrise de ori-care român, care are cunoștința de drepturile națiunei sele si tiene la demnitatea ei.

Asiá dara, déca astadi intre români si națiunea domnitore esista neincredere si neintelegeră, cari potu periclită patri'a comuna si cu ea si biserica si națiunea nōstra, apoi caus'a la acestea trebuie cautata cu totulu arirea si nu in tienut'a națiunei române; iéra acel'a care voiesce sa delature reulu, trebuie sa-i caute adeverat'a sorginte spre a-lu vindecă.

Deci cu tota increderea fiasca venim a depune inaintea Esclentiei Vôstre acea convingere a nōstra firma, ca caus'a neincrederei, ce domnesce astadi intre români si magiari este eschisiva persecutiunea apriga intentata de conducatorii statului asupr'a nōstra.

Déca instructiunea nōstra publica nu numai nu este ajutata, dar si im-pedecata prin mesuri legislative si administrative; déca limb'a română este neconsiderata; déca tota actiunile nōstre de inaintare suntu paralizate; ba déca chiaru se comitu aten-tate de desnationalisare in contr'a nōstra, sa ne fia celu putien concesu a ne plângere inaintea lumiei despre aceste acte neumane si a strigă in lumea larga, ca in patri'a nōstra esista ómeni, cari in orb'a loru, voru sa infliga pumnalulu in peptulu națiunei române, fără a se cugetă la reulu ce-lu facu prin acēst'a patriei comune.

Déca Esclentia Vôstra in pa-rintesc'a-Ve ingrijire, inspaimantatu de reulu neincrederei ce amintia patri'a si națiunea română, a-ti binevoită a ve cobori de pre scaunulu ar-chierescu pre aren'a politica spre a-lu vindecă, atunci noi cu fiasca incredere adresămu rugările nōstre cătra Esclentia Vôstra, că sa nu pregetati a aduce la indeplinire frumos'a opera ce a ti inceputu, adeca sa restituiti

increderea intre dōue națiuni de aceea si sörte.

Ve rugămu cu tota supunerea sa fiti interpetele simtiemintelor nōstre de lealitate cătra Inalt'a Casa domnitore si cătra patria.

In puterea inaltel positiuni, ce ocupati vocea Esclentiei Vôstre petrunde usioru la locurile competente, indurati-Ve a convinge pe conducatorii statului, ca români dela o marginie a tierii pâna la ceea-lalta, astadi nu au si nu potu avea alta convin-gere, decătu aceea ca sörtea loru cu a magiilor este un'a si aceeasi; ca români in acēsta patria nu au alta aspirație, decătu de a esistă, a se cultivă si inaintă că români, dar' ca la acēst'a voru tinea cu ori-ce pretiu; ca loviturile ce cadu din partea guvernului asupr'a nōstra, lovesc pe cei mai credinciosi aperatori ai patriei, lovesc patri'a insesi.

Déca Esclentia Vôstra cu ajutoriul celui a totu-putinti veti esoperă, că acele persecutiuni, acele plagi pornite asupr'a nōstra sa se curme, atunci reulu care Va ingrijigu parintesc'a inima, adeca neintelegerile intre noi si națiunea magiara, de sine va incetă; patri'a, biserica si națiunea se voru bucură de fructele bunei intie-legeri, iéra meritile Esclentiei Vôstre voru fi neperitóre.

Dumnedieu sa Ve intarésca, Esclentia, că sa puteti eluptă acestu frumosu succesu.

Suntemu cu profund respectu ai Esclensiei Vôstre pré plecati ffi:

Diamandi I. Manole. Niculae T. Ciurcu. Constantinu I. Popasu. Constantiu Steriu. Ioanu Lengeru. Radu Pascu. Nicolau Streivoiu. Ioanu Urzica. Nicolau I. Baboianu. Stefanu Poenariu. Ioanu Persoiu. Alecu N. Orghidanu. Nicolau Catan'a. Iosifu Puscariu. Dumitru Eremiasu. Charitonu N. Ciurcu. Simeonu P. Mailatu. Constantinu Voicu. Iónu B. Popoviciu. Ioanu B. Popu. George Moldovaianu. Vasile Voin'a. Ioanu B. Gamulea. George Georgiu. Munteanu cand. de adv. Nicolau Flustureanu. S. P. Rosc'a. Christea Orgidanu. Ioanu Dusinoiu. Ioanu Rado-viciu. Ioanu Manole. Ioanu Bogdanu. Ioanu Capatina. Dumitru Lupanu. George Brezoianu. Ioanu Rasnoveanu. Andreiu Voina. George Florianu. Nicolau Giuvelca. Irodionu Negutiu. Radu Stefanu. Andreiu Pitisiu. Ioanu Burbea. I. A. Navrea. Andreiu Lupanu. Nicolau Butmaloiu. Ioanu Pascu. George Colibanu. Iacobu Grindu. Ioanu Lupsianu. Ioanu Bobancu. Andreiu Munteanu. Radu Burbea. George Frunza. Christea Olteanu. Ioanu Bobancu. Sterie I. Stinge. Georgiu Maniu. Christea Ch. Orghidanu. B. L. Popoviciu. Vasile Antoniu. Const. Pascu. Teodoru Nicolau. Dimitrie D. Lupanu. S. B. Po-poviciu. Ioanu Spuderc'a. Rudolfu Ma-zarescu. Ioanu Boeriu. Alecsu Moldovéanu. Florea Colibanu. Georgiu Colibanu. Dumitru Munteanu. I. G. Ioanu. Ioanu I. Pedure. Teodoru Zernovéanu. Nicolau Musc'a. Dumitru Constantinu. Ioanu Christianu. George Porescu. Dumitru Gonzea. Nicolau Giginitia. Nicolau Socaciu. George Navrea. Nicolau Purcarea. Ioanu Mazafe. Nicolau Bo-bancu. Nicolau I. Padure. Ioanu Bratu. Dimitrie I. Bobancu. George Cocorandu. Nicolau G. Capatina. Christea Tabara. Dumitru Sibieanu. Ioanu Zernoveanu. Ioanu Bidu. George Capatina. Ioanu Priscu. Nicolau Frigatoru. I. Stinge.

Cultur'a magiara.

II.

Românu are dōue cuvinte, care despartu lucrarea sufletescă in dōue părți deosebite: omulu cugeta si omulu gandesce. Suntu lucruri, pre care nu ni le putem gândi decătu intr'un singuru chipu: asiá, cum suntu. Sunu apoi alte lucruri, pre care ni le gandim dupa placu, fără a tiené séma, déca suntu ori nu suntu, precum noi ni le gandim. Astfelu este unu felu de lucrare sufletescă disciplinata, cugetarea, care totu-déun'a tiene séma de acea, ce intr'adeveru este ori celu putien pare a fi, si este altfelu de lucrare sufletescă nedisciplinata, gandirea, care nu tiene séma de nimicu, ci remane mai multu ori mai putien unu visu, pre care 'lu visámu fiindu tredi. Intocmai precum suntu ómeni, suntu si popore dispuse la visatorie si magiarii suntu cu deosebire unu asemenea popor. Ómeni de sănge in-ferbentatu, ce suntu, ei suntu lipsiti de indelung'a răbdare, pre care tre-buiesce sa o aiba unu omu spre a controla propriele sele cugetări si a se incredintă, déca ele corespundu cu faptele. Tocmai pentru acea lucrarea loru sufletescă indeobsce remâne ne-disciplinata. Unu asemenea popor in se in mare gradu incapabil de sci-entia: chiaru audiendu unu adeveru, e dispusu a-lu primi fără de controlu, a luá form'a dreptu fondu si a se multiam cu aparentie, cându s'aru cere óre-si care munca sufletescă pentru afarea adeverului.

Acēst'a e trasatur'a temeinica in viéti'a sufletescă a magiarilor. S'a disu in trécatu, ca partea cugetătoare a ómenilor, care iau parte la viéti'a publica din Ungaria, indeobsce nu suntu magiari; chiaru cu mai multu temeu se pôte sustiné, ca aprópe toti ómenii, care iau parte la viéti'a scientifica a Ungariei, suntu nemagiar, care s'au declaratu ori nu s'au declarat de magiari. Sa numerámu pe degele profesorii dela universitatile, académie si indeobsce dela asiedam-ante de invetiamen superior ale ma-giarilor; sa trecemu preste literatur'a scientifica a loru: va trebuí sa ne in-credintămu, ca cei mai de frunte din-tre adumatorii si respanditorii sci-entielor nu suntu magiari. Națiunea magiara se multiamcese cu unu siru de aparentie: e destulu că cine-va sa scrie in limb'a magiara, pentrucă scrierea lui sa faca parte din literatur'a magiara; e destulu că cine-va sa invetie limb'a magiara, pentrucă sa pótă fi profesor magiari; ei nu se intréba in se, déca ideile cuprinse in carte ori acelea, pre care le profeséza invetia-tulu strainu in limb'a magiara, suntu idei, care potu fi respandite intre magiari ori-care, fiindu respandite, nu cum-va turbura sirulu de idei firescu alu magiarilor. In fondulu sciintiei nu este națiunalitate: adeverulu re-mâne adeveru pentru tota popore. E in se națiunalitate in form'a, in care adeverulu se prezinta; e națiunalitate in aplicarea adeverului; e, in sfersitu, națiunalitate in alegerea sirurilor de adeveruri. E destulu sa aruncămu o privire asupr'a literaturelor scientifice a englezilor, francezilor si germanilor, pentrucă sa nu ne mai pu-temu indoî, ca este națiunalitate si in sciintia. E deosebita form'a, in care se prezinta si deosebitu modulu, in care se aplica adeverulu la deosebite

popore luminat; cu deseverisire inse deosebitu e feliu de adeveruri pentru care unu anumit popor in urm'a positiunei sele topografice si sociale ba chiaru in virtutea individualitatii sele natiunale, are mai multa ori mai putieni dispositiune. Nu intielegem dar', cum magiarii potu crede, ca cartile, pre care le scriu Konek, Hoffmann, Pauler, Schädel, Keleti, Hunfalvy, Csemeghi, Wentzel, Wasszelovsky si alti asemenea omeni luminati, suntu literatura magiara. Ori credu, ca Darwin e englez, pentruca a scrisu englezesc, Kant germanu pentruca a scrisu nemtiesc si I. I. Rousseau francez pentruca a scrisu frantuzesc? Sa cautam in se bine si ne vomu increinti, ca cineva trebui sa fia englez pentruca sa-i vina in minte a scrie despre asemenarea intre deosebitele rase de omeni si deosebitele animale, cu care pribegulu englez mereu se intalnesc, ca altu cineva trebui sa fia germanu pentruca sa-i vina in minte a scrie critic'a mintii pure si ca in sfersitu "contractulu social" este unu ou, pre care regalitatea franceza l'a clocit si I. I. Rousseau l'a scosu numai. Cum voru magarii, ca nisce straini sa treaca dreptu expresia a cugetarei magiare?! Darwin putu sa scrie latinesc, dar' pentru acea carte lui totu englezesc remanea; tocmai astfelu cartile scrise de catra nisce germani in limb'a magiara suntu o bucat din cultur'a germana sadita intr'unu pamentu, care nu i pote prii.

Este unu lucru firescu, ca magarii nu suntu dispusi a inveti din aceste carti; ele remanu vreme, munca si bogatie risipita. Dar' cu totul altu ceva suntu profesorii germani: ei suntu datori sa comunice bagagiulu loru de idei cu bietii de studenti magarii. Ce se alege din acesta? De unde sciu profesorii, cum trebuesce sa i se spuna tenerului magiaru unu lucru, pentruca sa fia intielesu si primitu? De unde sciu profesorii germani, pentru care anume adeveruri tinerii magarii au dispositiuni? In sfersitu, unde suntu elementele de intielegere metodica intre invetiatori si scolari? Tota instructi'a se reduce la o indopare silnica de dragulu esamenelor. Tenerii intielegu si nu intielegu, primescu si nu primescu, la urm'a urmeloru staruiescu sa-si faca esamenele, spre a se putu numai decatu lipsi de greu'a sarcina a inventatiurei. Intre elevi remane inse o parte luminata: aceia, care suntu de aceasi natiunalitate cu profesorii.

Intrebamu dupa totu aceste: unde este sciintia, de care magarii voru sa faca partasi pre altii? Daca este in cartile scrise in limb'a magiara ori la asiediamintele magiare de invetiamentu superioru, atunci dama magiarilor unu sfatu prietenesc: "Lasati misiunea civilisator'e sa fia misiune civilisator'e si ve adunati totu puterile spre a ve conserva!" Totu, ce magarii aru putu da altoru popore, este luatu dela ierasi alte popore. Inca odata: — ideile din a dou'a manu suntu o bala sociala, de care poporele din Ungaria si cele din orientu voru cauta sa se ferescă.

Deocamdata noi, romani din Ardelu, suferim de acesta bala. Nu suferim inse in sensulu, in care se pretinde si in care aru dorit magarii. Universitatile magiare suntu o nenorocire pentru tenerii romani: ele inse, ca asiediaminte de invetiamentu superioru, nu suntu o nenorocire pentruca suntu magiare, ci pentruca ne dau nisce inventatiuri tocite, care la noi nu prindu si nici nu voru putre. Noi avemu feliu nostru de a gandi, noim'a nostra, avemu unu feliu de tipicu eticu, din care nu putem fi scosi. Universitatile magiare nu suntu dar' capabile sa magiariseze pre tenerii romani; i prostescu inse, silindu-i a se indopá cu nisce inventatiuri straine de firea loru. Sciintele

magiare nu au decat resultatul de a ne fi silitu sa stam deocamdata locului in desvoltarea nostra scientifica. Nici in orientu magiarii nu voru putu produce alte resultate; iera la acesta societatea europeana si in deosebi orientulu suntu gata sa renuntie.

Dar' deca in lucrarea sufletesca disciplinata magiarii nu au potutu produce aproape nimicu, pote ca ei au imbotatit lumea prin rodulu liberei loru cugetari. Unu poporu dispusu la visitorie indeobsce e bogatu in productiunile de arta, sa ne dama dar'sema despre bagagiulu artisticu alu magiarilor.

Ori-catu de neaternata aru parea lucrarea sufletesca a poetului si artistului indeobsce si ea trebuesce sa se supuna la anumite legi spre a putea produce creatiuni frumose si vrednice de a fi respandite si gustate. Inainte de totu liberulu cugetatoriu trebuesce sa tieni sema de firea limbei, in care si varsa gandirile, de marmur'a, in care le intrupa ori de colorile, in care le asiedia. Apoi elu trebuesce sa dea in creatiuni sele expresia gustului comunu alu poporului, din care face parte. In sfersitu suntu cerintele estetice, care hotarescu pre liberulu cugetatoriu.

Dela anulu 1848 pana la anulu 1866, cu deosebire inse dela anulu 1866 pana astadi limb'a magiara a trecutu prin unu procesu de schimbasire. Nici nu putea fi altfelu. O multime de straini au fostu siliti a vorbi si a scrie unguresc. Era prete putintia ca fia-care din acesta sa nu fi virutu cate ceva din particularitate limbei sale materne in limb'a magiara. S'au schimbaturu sferele notiunilor, incatu cuventul magiaru insemnata mai multu ori mai putieni decatu mai nainte; s'a schimbaturu inse cu deosebire sintacs'a, incatu astadi frusele nu mai se alcatusc, precum le alcatui Petöffy ori Arany. Limb'a magiara a suferit mai alesu de germanismu si judaismu: germanii si jidani au scrisu, mereu au scrisu si au deprinsu in urma si pre adeveratii magiare a cugeta si a se esprim aca si densii. Chiaru dlu Iokay astadi nu si mai scrie romanele in limb'a, in care scrisese pe "Szegény gazdagok" pe "Alagyár Nábob" ori pe "Kárpáthi Zoltán."

Dar cu multu mai mari schimbari s'au petrecutu in gustulu magiara. Conceptiunile nu mai suntu acele, care erau la scrietorii ce lucraser inainte de 48. La Petöffy, Arany, Kisfaludi, Bajza, ba chiaru si la Vörösmarty intimpinatul imaginii vii si ore-si cum exotice. Astadi totulu s'a molcomit si a perduto acel farmecu alu originalitatii, care a facutu cu deosebire pe poetii magiare vrednici de a fi gustati in apusu. Magiarii au cetitu nemtiesc. In urma nemtii si jidani au inceputu a scrie in limb'a magiara. Astfelu s'a produs o revolutiune in gustu, in urm'a carei Petöffy numai este gustatu de catra magiare.

(Va urmă)

"Timpulu" din Bucuresci aduce o corespondinta din Berlinu, care revansa dupa parerea nostra multa lumina asupra situatiunei politice si in specialu asupra cestuienei ce astadi e la ordinea dilei, intielegemu cestuiunea orientala.

Berlinu, 6 Martie.

Amu primitu telegram'a nelinișcita prin care mi cereti informatiunile posibile asupra caletoriei generalului Ignatief la Berlinu si asupra atitudinei guvernului germanu fatia cu nou'a fasa a cestuiunei orientale.

Dela sine se intielege, ca despre convorbirile dintre principale Bismarck si generalulu Ignatief este deocamdata cu neputintia a se afla ceva. Tota articulele diuareloru, care si dau aerulu de a scii ce se petrece suntu

simple ipoteze mai multu seu mai putinu ingeniose; sa se adauge la acesta ca Berlinul este unu din capitalele Europei, unde informarile diuareloru suntu cele mai marginite. Discretia ministeriului de externe mai alesu de candu se afla sub conducerea lui de Bismarck, este aproape absoluta.

Pentru a ve putea serie totusi ceva siguru asupra modului, cum se privesce cestuiunea orientului, amu sondat terenul ce mi este accesibilu, adeca cerculu intinsu de deputati din majoritatea Reichstagului natiunialu, "liberali si noi conservatori." De aici ve transmitu impresiunile asa cum le-am primitu.

Atitudinea de astadi a principelui Bismarck fatia cu Russi'a sta in legatura cu cele petrecute in primavera anului 1875. La acesta epoca, Bismarck era hotarit a incepe din nou resbelulu cu Francia si a trimis pre d. de Radovitz la Petersburg, pentru a dobandi asentimentul Imperatului Alesandru si a principelui Gorciakoff. Imperatulu Alesandru depindea de a consinti, a intrebuitu totu influenti a sea pre langa imperatulu Wilhelm pentru a impiedecat nou'a isbuinire a resbelului; d. de Radovitz s'a intorsu din Petersburg, fara nici unu resultatu. In caletoriu ce imperatulu Alesandru a facutu in acela si anu la bai, a trecutu prin Berlinu impreuna cu Gorciacoff si s'a oprit uitatea va dile la Berlinu. Aici a aratatu cu ore-care ostentatiune simtiemintele sele pacifice si aversiunea ce o are in contr'a resbelului in genere. Astfelu actiunea lui de Bismarck a fostu paralizata.

De atunci imperatulu Alesandru si totu curtea din Petersburg nu a incetat de a vorbi cu mandrie de pacific a isbanda din ver'a anului 1875. Marele duce de Constantinu s'a dusu la Parisu ca presidentu de onore alu congresului geograficu. Mai multu inca: principale Gorciakoff, in acela si anu 1875 mergendu si in Bavaria nu a ascunsu de locu opositia vie ce a facutu in contr'a planurilor lui Bismarck, si intrebuitu de ce se desparte acum asi de multu de politic'a germana, a respunsu unui diplomatu bavarez, cu o alusione la necontentele suferintie nervoase ale principelui Bismarck, *on ne peut pas suivre une politique hystérique*.

Acestu cuventu malitiosu circula pre atunci in totu cercurile diplomatice, si a remas in memori'a guvernului germanu.

Departate de noi ide'a de a presupune unui omu de statu de geniulu lui de Bismarck, ca unu simplu resintimentu personalu aru putea sa devina pentru densulu motivulu unui intregu sistem de actiune politica. Dar' in acele miscari diplomatice din 1875 era mai multu decatu o cestuiune personala: era impresiunea, ce remasese multora, in deosebi unor germani din sudu si tuturor francezilor, ca Russi'a este o puternica contrabalanta a preponderantie germane in Europa.

Acesta impresiune trebui slabita, si joculu celu finu alu politicei germane a fostu de acum inainte de a se tieni pre de o parte in vechia unire strinsa cu Russi'a, care fusese asi de folositore Prusiei, in 1866 si in 1870 si 71, inse pre de alta parte de a cimenta si mai multu amicitia a din nou formata cu Austri'a si cea vechia cu Anglia pentru a paralisa prin aceste legaturi comune, ori-ce actiune isolata a Russiei.

Este evidentu, ca unu asemenea drumu politicu nu putea fi apucatu si continuat cu succesu decatu de unu omu dotat cu perspicacitatea, cu fineti si cu statornici astraordinara a lui Bismarck. Pre acestu drumu inse politic'a germana pare a-si fi ajunsu tielulu, si de aici trebue sa ve esplaci animositatea, ce din candu in candu transpira prin presa rusasca,

pre candu diuarele prusiane continua a parea totu-deun'a favorabile planurilor russesci.

Atitudinea baronului de Werther la conferintele din Constantinopole a fostu corespundintore planului a retinut mai susu, si astazi Russi'a a ajunsu in adeveru intr'o pozitie critica. A merge inainte fara a fi sigura din partea Austriei si Angliei, este greu; a merge inapoi fara nici unu succesu, este asemenea greu. Ignatief se vede silitu a veni la Berlinu spre intiegere, precum Radovitz se dusese acum 2 ani la Petersburg; in se Rusi'a aude in primavera 1877 in contra sea echoului cuvintelor de pace, ce le adresase in primavera 1875 in contra Germaniei.

Germania, fara a voi sa slabesc relatiunile sele cu Russi'a, a strinsu forte tare relatiunile sele cu Anglia si cu Austria, si acesta unire de interes a tierilor de origine germanica se privesce aici ca celu mai puternic scut pentru meninterea pacii. Se crede asemenea ca Austria nu va consinti nici odata, ca Russi'a sa redobandesc gurile Dunarei.

In privintia conflictului intre romani si turci de care facuram aminuire in nr. tr. dupa "Fr. Blatt", afiamu in "U. D." urmatorele:

In nici unu tempu nu amu avutu a ne plange mai multu de depradare bandelor turcesc, decatu dela declararea resbelului cu Serbia; in ultimele dile mai cu sema, ele au fostu organizate de guvernul turcesc in modulu celu mai sistematic; acesta poate sa dea romaniilor si Europei intregi o justa idea de gradulu moralitatii acestui guvern imbracatu cu mantaua constitutiunala, dara totu cu fesu in capu si papuci in picioare. Nare parale cu ce cumpere vite pentru a aprovisiona trupele, ordonate radia la noi in tiera; nu au lemn cu ce sa indestuleze armata si sa inalte fortificatiuni, ne pradeaza ostruvele, se instala in ele, si dupa ce suntu prinsi, apoi respundu cu aroganti'a barbarului, ca pamentul seu ostrovul chiaru este proprietatea loru.

De mai multe luni, turci, profitanu de crescerea apelor si mutarea pichetelor, se instalasera in ostrovul numit Gur'a-Camii, cam la 20 chilometri in susu de orasulu Giurgiu, si in dreptulu pichetului roman nr. 7. Sub conducerea unui impiegatu municipal din Rusciucu, mai bine de 80 lucratori, ajutati de gandarmi turci, taiau lemn pentru facerea intaririlor de pamentu din giurulu Rusciucului si pentru aprovisionarea trupelor, astfelu ca in lun'a lui Februarie candu au fostu surprinsi, totu ostrovul era tataiatu, mai multe sute de pogone, afara de o perdea lasata spre a masca onest'a loru operatiune. Surprinsi in primele dile ale lui Februarie in flagrant delictu, si somati a se predau, ei respundu cu descarcaturi de pusei cautandu in invalasiala a fugi in luntele cu cari dejá carasera lemnile ostrovului; pichetasii respundu si ei in acela si modu *vecinilor nostri amici*; 2 turci suntu omoriti, iera 13 facuti prisoneri se afla si astazi in inchisarea Giurgiului.

Dupa ce s'a facutu cadavrelor autopsia ceruta de art. 43 Pr. Pensau datu familiei si spre ingropare, iera celor la latti li-se face instructiunea ca la nisce jefuitori ce suntu. O comisiune micsta compusa de trei delegati ai Romaniei, adeca unu colonel, d. Victoru Creteanu, unu procuror de curte, d. Dendrino, si unu impiegatu superior alu ministeriului de externe, d. D. Olanescu, impreuna cu alti delegati otomani, au mersu la fatia locului spre constatare. S'aru crede neaparat, ca in fatia diecimilor de martori, a delicienilor princi asupra faptului, a instrumentelor de lictului, a taierei lemnelor, a insta-

larii turciloru in colibi pe insula nostra, delegatii otomani au recunoscutu faptulu dându-ne satisfacere; nici decum: pretindu ca o parte din ostrovu se numesce Pirog, ca este alu loru; iéra de restu nici ca voru sa se ocupe. Comisarii români probéza ca ostrovulu are unu singuru nume Gur'a-Camii, ca de 20 ani se esplota periodic de guvernulu român, prin cumparatori români, că d. Galitia si altii. Tóte acestea insa suntu in zadaru, căci furberia si duplicitatea turcésca nu potu a se schimbá prin nici unu argumentu. Comisiunea s'a intorsu inapoi, remâindu că cestiunea sa se trateze pe cale diplomatica.

C o l e c t i u n e

de materii, relative la matrimoniu si divortiu in biserica gr. or.

(Urmare.)

XVI.

Cestiunea averei.

Amu vedutu din cele espuse mai susu, si in deosebi din pravila, ca suntu despartienii cu dauna si fâra dauna, adeca cându partea vinovata 'si perde avere séu zestre si cându nu se tragu asemenea urmări din divortiu (boni gratia d. e. din impotentia, intrarea in monastire etc.).

Astadi inse, cându partea averei cade sub legile statului, firesce nu se mai pôte face acea deosebire in casuri de decidere cu divortiu, fâra numai intr'atât'a, incât se atinge de spesele procesului divortialu, la a căroru platire se condamna de regula partea vinovata.

Cumca deciderea asupr'a speselor procesuali că accessori, cade in competinti'a forului bisericescu, care decide despre divortiu, că causa principala, nu mai pôte fi indoiea; si chiaru procedura nostra civila de adi (art. dietalu 54 din an. 1868 in §. 22. si §. 346 intaresce acést'a, pe bas'a căroru curtea de cassatiune in unu procesuu specialu in an. 1872 au decisu astfelii, ca chiaru si concederea esecutiunei, pe bas'a unui deliberatu, spre incassarea speselor, are a o face forulu bisericescu, care, apoi va recuiră pe celu civilu pentru efectuare.

Se pôte luá la deciderea despre spese, de regula, ca in tóte casurile de divortiu boni gratia, unde pravil'a nu prescrie urmări de daune, spesele aru fi a se compensá (un'a pentru alta); iér' unde se prescriu daune, aru fi a se condamnă acea parte (vinovata) in purtarea speselor ei si in rebonificarea speselor părției contrarie (déca acést'a le-au cerutu), in sarcin'a cărei'a aru cadera daun'a dupa pravila.

Se intielege de sine, ca acolo, cându părțile se indruméza la conviețuire, nu pôte fi vorba de rebonificarea speselor.

Mai vine a se observá, ca sentinti'a prin care se adjudeca spesele, se prescrie sum'a in tempulu de platire sub urmărlile de esecutiune, căci numai sub alta forma procesuala se va putea eșepui esecutiunea.

XVII.

Ce se atinge de *defensori* pentru aperarea casatorieloru, in canónele bisericei nostre nu aflâmu mai multu, decât in can. 2. sin. ecum. 4-le (Calcedonu) acea indigitatiune, ca episcopii si-au alesu advocati (Ekdikii), iér' in can. 83 sin. loc. din Cartagen'a se otaresce, a se cere dela imperati defensori pentru seraci, si defensorii acesti'a sa se aléga si ei impreuna cu purtarea de grigia a episcopiloru se defende pe seraci in contr'a tiraniei bogatiloru; iér' can. 107 a acelui sinod din Cartagen'a, se concede, sa se cera concessiuni dela imperati, că sa se asiedie defensori (scolasticii), cari sa apere lucrurile bisericesci in con-

tr'a celoru ce se opunu acestor'a si sarete cele de nevoia si sa intre si in cancelariele judecetelor.

In Pidalionu la explicarea canonului 2. sin. 4-le se dice: ca de 2 februarie erau advocatii acesti'a, adeca bisericesci, dupa acestu canonu, si din afara si imperatesci dupa can. 83 si 107. Cartagen'a, si se numescu acesti'a de către Balsamonu, defensori, iér' de către Iustinianu bisericesci ad. vocati. Iér' la explicarea can. 83 Cartag. se provoca. Pidalionu la novel'a 15 a lui Iustinianu despre defensori resp. defensori. Aceasta novela 15 tractéaza „de defensoribus civitatum“ cari se asiédia in provincii spre acelu scopu eminentu: de a aperă dreptul si justiti'a atâtua fatia de cei ce au lipsa de acestu ajutoriu, cătu si fatia de deregatorii oficianti, si apoi a fi acestor'a de ajutoriu precum si a ingrijii că ci sa nu abuseze in justitii. Iustinianu dà acestoru defensori inca si o jurisdictiune preste lucruri anumite; apoi enumera intre acesti defensori si pre defensorii, ce suntu alesi de episooi si de vener. clerus (epilogus nov. 15); iér' in novel'a 20 „de administrantibus officia in sacris applicationibus“ cap. 9. amintesce de ei că „advocati“.

Se vede dar' ca atâtua cererea si nodului, pentru a i se dá defensori apre aperarea trebilor bisericesci (cum suntu si defensorii statului) s'a inceviintiatu de către imperati bizantini, cătu si aceea, ca biserica si au alesu si singura atari defensori.

Espresu inse se amintesce despre acesti defensori in scriptele imperatiilor Arcadiu si Honoriu din anii 405 409: cumca ei au de a persecutá si a dirigá faptele inmorali, de stupru, de adulteriu etc. la judecatorii, si totu ací se dice: „defensores ita praecipimus ordinari, ut sacris ortodoxiae religionis inbuti misteriis, reverendissimorum episcoporum, nec non clericorum et honoratorum ac possessorum et curialium decreto constituantur: de quorum ordinatione referendum est ad illustrissimam praetorianam potestatem: ut literis ejusdem magnificae sedis eorum salidetur autoritas. §. 1. Quod si quid a qualibet persona contra publicam disciplinam in lexionem possessorum fieri cognoverint defendares referendi habeant potestatem ad potestatem ad illustres et magnificos viros praefectus praetoriis et illustres viros magistros . . . .“

Asiá se vede, ca biserica nostra nu au avutu speciali defensori numai pentru matrimoniu, ci au avutu defensori pentru tóte lucrurile bisericesci atâtua sacramentali, si din afara, si ca acesti defensori per eminentem au fostu defensorii asiediaminteloru si legilor bisericesci, ai moralitatiei si ai apesatilor, prin urmare si ai săntieniei matrimoniu pe bas'a legilor bisericesci.

Positi'a acestor defensori, indeosebi curatul bisericesci, au avutu locu si in ierarchie, si au fostu inalta. In alu 6-le secolu cându mai intâiu patriarchii au inceputu a-si impartí unele functiuni ale loru, aflâmu intre functionarii loru: 1. Singeli si protosingeli (impreuna locuitorii) cari se ocupau cu treburile casnice ale patriarchului. 2. Sacelarii pentru treburile de avere. Protekdi ci primi aperatori pentru trebile patriarchului cu Ekdiki, că ajutori ai loru, apoi 4. Kartu filax paditori (scriitorii) de lucrurile judecatoresci. 5. Referendarii, că organe comunicatore in afara.

De ací inca se vede, ca in biserica nostra nu au fostu cunoscuti a. n. defensori matrimoniali per catechischen si numai pentru acestu scopu.

Din contra catolicii au defensori speciali matrimoniali, cari suntu chiamati a defendá legatur'a si sustinearea ori-cârui matrimoniu, sub ori-ce impregiurâri si cu ori-ce mijlocu; si acést'a devine de acolo, ca biserica apusena se tiene de acelu principiu:

ca matrimoniulu nu este disolvabilu, fâra numai din caus'a mortii naturale, prin urmare acel'a absolutu, fâra nici o exceptiune trebuie sa se sustiena si defende.

In contr'a acestui principiu inse representantii bisericei resaritului, in pertractările de uniune, cerute de biserica Romei urmate dupa conciliul din Florenti'a si totu asiá in conciliu dela Trentu, s'a luptat si s'a opusu, si nimic'a din cele legalmente usuate in biserica gr. or. in privint'a divortiului nu au voitua a cedá séu a recede dela acestea.

Dupa ce s'a amestecatu legislatiunea Austriei in tréb'a casatoriei divortiilor in biserica nostra si au prescris motive divortiali in legea civila (cari altcum au baza in legile bisericesci), apoi nu numai s'a orenduitu unu representante politico pentru controlarea despartienelor prin decret. aul. din 15 Decembre 1788 nr. 926 si din 28 Decemb. 1789 nr. 1087, dar' prin patent'a din 22 Fauru 1891 nr. 115 s'a introdusu inca si unu defensor matrimonii la despartiri in biserica nostra (asemenea cu alu catoliciloru); si acést'a o au facutu din acea causa, ca se presupunea, ca in biserica nostra s'aru desparti casatorie cu usiuratate spre daun'a statului. Inse canónele si legile bisericei nostre suntu destula garantia in contr'a acestor amestecuri. Biserica nostra, carea din cause juste si pentru sustinerea săntieniei, curatieniei si vadiei matrimoniu, despartiesce acea legatura nuptiala, in carea se vatema acele scopuri, moralitatea si umanitatea, nu pôte cere că cineva din credinciosii ei sa apere o legatura si vietuire conjugala, condamnata de biserica si nu pote suferi, ca sub protestul misteriului matrimoniu sa se ascunda fapte inmorali si neumane. Dar' si in contr'a convietuirei unui omu dela care se pretinde dreptate, si adeveru, aru fi, cându elu aru trebuu sa apere ce-va, in contr'a prescriselor legali si a convingerii sele de dreptu.

Mai usioru se pôte asemenea putetiunea si chiamarea defensorilor in biserica nostra eu acea a procuratorilor statului (si defensores civitatum in imperiul bizantinu, cam asiá ce-va au fostu), cari nu suntu chiamati a acusá pe cei nevinovati, ci numai pe acel'a, ce vatema legea statului. Preicum suntu acesti procurori aperatori si vighetorii statului si a legilor lui, asiá si defensorii nostri suntu defensori ai bisericei, ai legilor bisericesci si si resp. ai săntieniei si curatieniei matrimoniu.

(Va urmá.)

Corespondintia.

Din protopresbiteratulu Tarnavei superiore in 21 Fauru 1877 st. v.

Motto: „Vrednicu este lucratoriu de plat'a sea“ Luc'a c X. v. 7

Totu functionarii publici si au sistematice lefele loru, amesuratu ocupatiunei si servitiului ce oferu societătiei, dupa cunoscutulu proverbu germanu: „Wie die Arbeit, so der Lohn“, séu pe romanesce: cum e lucrulu, asiá e simbri'a, numai singura pretimea nostra romana si invetatorii nostri confesiunali in mare parte suntu asiá de reu dotati incâtua nu li se remuneră ostenelele. Déca privim si numai la notarii comunali asiá numiti cercuali, vomu aflá ca ei suntu mai bine dotati decâtua preotii români, marcaru ca dela cestii din urma se pretinde, cu deosebire in tempulu de fatia, mai multu că ori si dela cine.

Un'a parte din preotii nostri si si imprimare datorint'a loru intr'unu modu laudabilu, ceea ce pune pre multi din tre conlocitorii sasi si unguri in uitare dicendum ca cum pôte preotulu român face atâtea servitie poporenilor sei prelângă o lêfa asiá de ba-

gatela? Ceealalta parte inse, carea nu se prea intereséza de binele si inaintarea supusilor sei credinciosi, va fi aplicandu intorsu proverbulu citatu: „Cum e simbri'a, asiá e lucrulu.“

Cestiunea subsistintie clerului nostru aru trebuu se preocupe pre fiare credinciosu alu bisericei nostre si mai cu séma pre organele cari suntu chiamate spre acést'a, precum suntu, sinodale parochiale si protopresbiterale si comitetele acestor'a etc. pentru este constatatul, ca fâra dotatiune corespondientoria nu putem avé preoti luminati, si iéra fâra preotime bine pregatiti nu potem a teptá inaintarea nemului nostru. Prea venerabilulu sinodu archidiaconatu, ce e dreptu, inca la inceputul activitatii sele in anulu 1870, considerându impregiurările tempului presinte ale secolului alu 19-lea si basatu pre cuvintele s. evanglistu Luc'a: „Vrednicu este lucratoriu de plat'a sea“, s'a consultatu asupr'a mesurilor ce aru fi a se luá pentru ameliorarea stării materiale a preotilor din archidiaconatu. In siedint'a sea a X-a din 28 Aprile a si decisu in objectulu acesta urmatorele: Emolumentele de ori-ce natura, ce au fostu impreunate cu posturile preotiesci, pâna la actual'a organizatiune a parochielor din archidiaconatu, nu se potu micsorá nici prin contracte, nici prin concluse parochiale, si micsorările incercate séu eșepuite se declara nulificate; din contra acele emolumente suntu dupa impregiurâri si dupa putintia a se mari in fia-care parochia, aducendu-se in proportiune dréptu cu cerintele tempului presentu etc. (V. Actele sinod. a. 1870 pag. 57.) Dorere inse acestu conclusu, si altele asemenea acestui'a, suntu numai pe harthia pâna in diu'a de astadi; nu se prea observa decisiunile sinodale — intielegu in protopresbiteratulu susu amintitul alu Ternavei superioare, — ceea ce se va vedé si din urmatorele:

Parochia gr. or. a Lasleului român, constatatore din preste 600 suflete, si cea mai buna din tractul Ternavei sup. a devenit in vacanta de trei ani deca nu mai multu, treccendu parochulu de acolo la cele eterne. Acestu postu de parochu nu s'a reintregit inca atât'a tempu trecendu la mijlocu, si astfelii preste un'a suta de familii au fostu si suntu lipsite de pastori sufletescu, de invetatoriu, de conducatoriu. S'au escrisu intr'adeveru concursulu in stim. fóia „Tel. Rom.“ si inca de trei ori si anume in an. 1874 in an. 1876 si iéra in a. c. Si ce sa vedi? Comparandu concursulu publicatu in amintitii trei ani vedem ca lêfa preotului in locu sa fia inmultita, séu celu putinu se remâna cea hotarita si numita in concursulu intâiu, ea este redusa, micsorata. Asiá dela 30 jug. in urma se pogóra la 26, din două ferdele cucuruzu vine la un'a si in fine dela căte o di de lucru dela 140 familii, care inca i-aru fi prinsu bine fitoriu parochu precum si ferdelile acelea de cucuruzu, iéra vine la nimic'a.

Eata prea on. d. redactoruclusu sinodalu calcatu in picioare. Eata neobservare a legei. Ca cum vine comitetul parochialu din Lasleulu român si inca in contielegere cu par. protopresbiteru tractualu la micsorarea lefei preotiesci, nu mi potu explicá. Au dora nu se recere si astadi pentru acea parochia tocmai asiá unu preotu qualificatu, că inainte de ast'a cu trei patru ani?

Marturisescu ca amu asteptatul că sa se rectifice acelu concursu, ceea ce pâna acum'a nu s'a intemplat. Me magulesc inse sperantia, ca prea venerabilulu consistoriu archidiaconatu, că competitente in afaceri de acestea, nu va suferi că sa se neglige din partea organelor subalterne bisericesci decisiunile forurilor legislative, nu va suferi violarea legei; ci va intrenui si in casulu de fatia, pentruca nu in urma sa se mai intempe lu-

cruri de soiulu acestă, cari de siguru aducu dauna bisericei noastre.

Că de încheiere mai adaugă că în prezbiteratul Ternavei superioare suntu vre-o căteva parochii vacante. Reintregirea acestoră nu ar trebui amanată, pentru că după disă poetului: „Cându e turnă reșlatită ..... fără pastoriu, lupulu ieșe dela pânde și o sugrumană mai usioru.“ L....

Sighișoară, 25/2

Domnule Redactor! Vediindu că activitatea, atâtă a despartimentului alu 21-lea (Sighișoară) alu „Asociației tranne pentru literatură română și cultură poporului român“, cătu si a reunii de lectura din Nadesiulu sasescu, este impedeata de mai multi ani, si acăstă mai multu numai din neinteresarea celor ce suntu pusi in fruntea acestoră, amu aflatu consultu a interpelă pre d. directoru alu numitului despartimentu ca are de cugetu a convocă adunarea generală si astfelii a reincepe activitatea; iéra pre caseriu si bibliotecariulu reuniunei a-si dă socotelele, déca nu se aduna membrii, in vre-unu diurnal publicu óre-carele.

Dechiaru din capulu locului, ca interbelatiunea mea cătra mentionatulu d. directore si cătra cei-lalți doi nu o amu facutu din alta óre-carea pofta, ci simplu din motivulu că baremu acumă la urma sa cugete mai seriosu asupră lucrului, se numai abuseze si mai departe de increderea pusa într'ensii din partea membrilor.

Unul dintre cei interbelati si anume Teodoru Danu prin unu articulu, faurit de altulu si subscrisu de densulu, dtto 16/2 a. c. si publicatu in nrulu 12 alu acestui stimatu diariu sub rubrică corespondintia, vine si respunde la interbelatiunea mea, in cărele in locu se arete starea cea adeverata a lucrului, déca tocmai nu-i convine séu nu pôte a-si dă raciomiu, se pune si insira la lucruri cari n'au nici umbra de adeveru. Densulu dice „ca intențiile membrilor, intre cari si a lui“ au fostu curata etc. Din căte sciu eu ca s'au vorbitu despre reinvierea cestiunatei reuniuni, atâtă potu dice ca intențiunea lui a potutu si pôte fi oricum altintrele numai curata nu. Apoi si despre intențiunea curata a membrilor inca amu causa sa me indoiescu, pentru că suntu intențiuni curate, acolo neinteresarea, cu carea ii timbréza caseriu, nu are si nu pôte avé locu. De aru fi avutu intențiune curata fatia de reuniunea a cărei casseriu este, si sa se fi interesatu de prosperarea ei, atunci de siguru nu aru fi refuzat primirea tacsei de membru, cu carea fù imbiliat din partea unui preotu din juriu de vre-o doi ani; ci l'aru fi primitu prea bucurosu, inbarbatându astfelii si pre altii a se face membrii. Incidentul petrecutu cu preotulu, si nimicu altă, m'au impedeat atâtă pre mine, celu cu „zelulu celu prea mare“ după cum afirma corespondintele, cătu si pre altii, de a ne inserie că membrii. —

Dice mai departe caseriu ca densulu „in contielegere cu bibliotecariulu G. si-au datu totu concursulu spre a se adună membrii la vre-ună siedintia, si anume odata pe calea publicata prin Gazeta iér' in dōue renduri pre calea privata.“ Cându au scrisu, recte subscrisu, caseriuu acestea au esprimat unu mare neadeveru, séu se me tolosescu asta-data de ună din espressiunile proprii ale lui Teodoru Danu de odinióra, „au mintitu“, care espressiune acum se aude numai din gurile mocanilor. Au aparutu ce e dreptu in „Gazeta“ cam pe la finea anului 1873 unu articulasiu subscrisu de bibliotecariulu prin care au fostu rugati membrii a

se coadună la o siedintia spre a se consultă despre sòrtea cestiunatei reuniuni, dara numai la indemnul său, său si a unui nemembru, si nici decătu a lui Teodoru Danu, iéra separatu se fi convocat adunarea membrilor vreodata nu credu se scie cine-va dintre membrii, cu atâtă mai putienu nemembrii. Cum se fi convocat elu adunarea, său mai putienu se fi statuitu baremu pentru aceea, — că unul cu intențiuni curate său cum se mai recomenda inaintea p. t. publicu cetitoriu, — cându totu deună la tóta ocaziunile, cându se vorbiă despre reinfiintarea decadutei societăți, eră in contră adunărei. Motivulu ca pentru ce au facutu acăstă, 'lu va scî densulu mai bine; eu din parte-mi inca 'lu presupunu. Apoi cându ai de a face cu ómeni de calibrul caseriu, atunci tóta iesusintă a de prisosu, pentru ca totu nu va „merge trébă.“ Deocamdata numai atâtă caseriu; eara pre cei-lalți, cari suntu membrii, si dela cari simguri depinde venitoriu reuniunei, in interesulu acestei si alu causei culturali a poporului, ii rogu si cu acăstă ocaziune sa se intereseze pentru densă, ori déca nu potu său nu voiescu, se decida impartirea banilor si trimiterea opurilor la locurile desemnate prin statute că sa se folosesc mai bine, decătu sa le mai bata pravulu in biblioteca si pre la unii din membrii, iéra cu banii se speculeze caseriu firesce nu in folosulu bibliotecii. X.

Din Bucovina.

In mai multe diare suntu români din tóte părțile provocati a aduce sciri despre cele ce se petrecu intre ei, deosebi vieti, despre existența lor. Aceste provocări se facuta mai cu séma in dilele acestea din urma. Ele sémana a tienti cu deosebire la Bucovina; si cu totu dreptulu. Ne bucurasem in modu nespusu dilele trecute cându cetiramu in „Curierulu“ (dlui Balasanu) scirea imbucurătoare, ca in tóte numerele acestui diariu are sa vie căte ceva si din Bucovina.

In desiertu a fostu insa tóta măngaierea nostra! Aru puté sa cugete cineva ca acăstă tacere a românilor bucovineni si unu semnu de indestulire, de fericire perfecta. Dar' nu! Ea este chiaru contrariu acestoră. Ea este asemenea tacerei unui morbosu, carele necajitul fiindu de junghieri si dureri nu pôte scôte macar unu suspinu prin care sa-si atraga compatisarea si pôte chiaru ajutoriulu celor ce-lu incungiuri. — Grele dile ai ajunsu la mezina intre surori. Odinióra făfaiá pe murii capitalei tale „Sucivă“ standardul marirei, standardul fericei! Dar' adi? Adi de pe loculu unde stetea odata stégulu mândriei, a eroului Stefanu — se pléca din cându in cându unu mestecanu galbinu la frunzia, palidu la cóje! Elu cresce incetu dintrę petrile turnului st. Dumitru, dar' cresce si amenintia din inaltimaea turnului pe cei ce privescu la elu fără a-lu intielege. Elu plângă: Elu slobode lacrimile sele galbine asupră celor ce trecu pe sub elu, dar' ei le scutura de pre capetele sele, si trecu mai departe fără de a se uită celu putienu de unde vinu ele.

Mai odinióra de acolo resună buciunulu lui Stefanu prin tóta tiéră si provocă la activitate, la aparare cu armă. Dar' adi? Adi nu se scăla de acolo nime spre a spune macar unu ca mai suntu inca urmasi de ai eroului pe acolo, nu spune macar cineva de acolo cum-ca se mai vorbesce in acel orasius limbă in care l'a indemnata maica-sea pre Stefanu a se reintórce la voinică sei! Pâna nu se mai retacise o voce care totu dícea in „Albină“ căte ună. Ea mai provocă la insotire, vorbiă despre o societate, despre unu

cabinetu de lectura pentru români suceveni, despre limbă românescă că limba propunativa in liceul de acolo. Dar'! ..... ea a incetatu — si cu ea totul! Adi noi nu mai scim, locuiesc in Sucivă nemti si români, ori nemti si iér' nemti — adeca renegati.

Acăsta enigma, acestu verme rodiotoriu insa nu e incubat numai in Sucivă. Elu s'a incubat in tóta tiéră.

Noi amu adusu in loculu primu Sucivă, căci că dela fosta capitala a vechie Moldove, dela ea așteptăm mai multu, cu atâtă mai tare, incătu acolo cugetăm ca e unu numeru considerabilu de puteri robuste, de academicii absolveti! dar' ne insielaramu. Acăsta enigma s'a incubat si in capitală actuala a Bucovinei. E dreptu acă e o societate literara, e si ună academica. — Suntemu cu totu respectulu fatia de ele — pôte că ele pe teritoriul lor se fia active! Dar' atunci fia-ne permisa intrebarea: cugeta societatea de literatura si la o generatiune venitóre care se fia in stare a propagă lumină intre poporu?

Cându spunem acăstă parere, noi avemu o basă firma. Ni-aru puté objectă unii ca junimea română de pe la academile din imperiu e unu testimoniul destulu de validu pentru ingrijirea sea fatia cu venitoriu. Dar' atunci le vomu respunde cu totu resonulu, ca acăstă e inca productul impulsului datu de nemuritoriu Pumnulu, care ince din nefericire totu scade din di in di. Pe tempulu lui Pumnulu si prin unu tempu inca si dupa mórtea lui cându intrai in cabinetul de lectura a societăției pentru literatură si cult. pop. r. d. Buc. 'ti batea inimă de bucuria uitândute la multimea laietilor de prin gimnasiu! adi insa cându intri in Iontrū nu numai ca nu vedi nici unu gimnasiastu, dar' nu vedi nici unu lectoru de leacu. Intrebămu cum de a disparutu intr'unu tempu asiá de scurtu numerulu studentilor români de pe la gimnasiu si scolă reală din Cernauti, incătu cându te uiti prin raporturile anuale numai i i colea mai vedi căte unul la care stă: „Nationalität! romänisch!“ Pôte succursulu dela scările primari e mai micu? Dar' noi vedem ca numerulu scolarilor in decomunu cresce pe di ce merge! Cum vine de la scolă reală din Seretiu nici nu esista macar o catedra pentru limbă română cu tóte ca populatiunea constă in partea cea mai mare de români?

Noi intrebămu societatea care are sa ingrijasca pentru progresulu literaturii române in tóta Bucovina?

(Va urmă.)

Varietăți.

(†) Elenă nascuta Bratu, vedova dupa Antoniu Predă neguitoriu in Avrigu, a trecutu la cele eterne Dumineca in 27 Februarie (11 Martiu) a. c. la 1 óra dupa prandiu in urmă unui morbu indelungat in versta de 66 de ani.

Remasitiele-i pamentesci se voru inmormantá Mercuri in 14/2 Martiu in comună Avrigu la 9 óre inainte de prandiu.

Aceste se aducu la cunoștință a amilor si a tuturor cunoștitorilor din partea surorilor inca in viția Ecaterină Mamulea si Ană Sasu, a filor si fiocelor: Eufrosină, Nicolae, Elenă, Ioanu, Antoniu, Ană si Basilu precum si din partea celoralte numeroase rudeni cu imină frântă de durere.

* * Multiamita publica. Vedindu-me dlu Georgiu Corchesiu in vîră anului trecutu — chiaru in momentulu cându avui de a face o caleatoria spre a-mi indeplini obligamentul militaru — devenitul in mare lipsa, a binevoitul a deschide o lista de contribuiri benevolă spre ajutorarea mea si astfelii au contribuitu prea onoratii domni:

Demetru Munteanu 10 fl.; Andreică 3 fl.; David Löwy 3 fl.; Gerasim Morariu 1 fl.; Dudutz Gábor 1 fl.; S. Körches 1 fl.; Sigmond Löwy 1 fl.; Keppich Samuel 1 fl.; Iuliu Hochmann 1 fl.

Sumă 22 fl. v. a.

Primăsca atâtă prea onoratii d-ni contribuenti cătu si dlu Georgiu Corchesiu cea mai profundă a mea multiamita si asigurarea distinsei stime.

Larionessi.

* * Concursu s'a deschis de Directiunea reg. ung. de posta din Sibiu la stat unea de magistrul postului in Cianu-mare de Câmpia (Comitatul Tordă-Ariesiu) prelunga contractu si cautiune de 100 fl. bani gată. Comitetul anuale suntu:

150 fl. salariu.

40 fl. pașialu de cancelaria si 134 fl. 40 cr. pașialu de transport. Petitionile au a se substerne in restempu de trei septamâni (incependu de la 12 Martiu a. c. st. nou).

* * Escesu. Din S.-Sebesiu, comitatul Sibiuui, ni s'a tramis o corespondentia despre unu e cenu din partea unor soldati din ga nisóna locală care s'a continuat incepându de Sambata séră, — dumineca si luni séră. Escesului ni se scrie a avutu urmări fără grave. Dâmu sub tóta reservă aceste linii; atragem in se atențunea organelor respective asupră incidentului regretabilu, că sa nu aiba si alte urmări netestabile, pentru că precum ni se spune poporatiunea este fără iritata.

Bursă de Viena.

Din 2/14 Martiu 1877.

Metalicele 5%	63
Imprumutul național 5% (argint)	67 80
Imprumutul de statu din 1860	109 25
Actiuni de banca	825
Actiuni de creditu	149 80
London	123 75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74 25
" " Temisioreno	72 25
" " Ardelenesci	70 90
" " Croato-slavone	—
Argintu	112 10
Galbinu	5 85
Napoleonu d'auru (poli)	9 87 1/2
Valută nouă imperială germană	60 70

Cităriune edictala.

Tomă Denesiu de religiunea gr. or. din Porcesci, care si-a parasit cu necredinta de trei ani pre sociă sea Amă Lupescu de relig. gr. or. din Boiu, se căză prin acăstă a se infatiză la subsemnatul oficiu protopresbiteralu, căci la din contra, dupa treccerea de unu anu si o dì, se va decide procesulu incaminat de numita muiere si in absență lui. Sibiu, 1 Martiu 1877.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or. tract. II. alu Sibiuui.

Ioanu Popescu,

1—3 protop.

Bancă generală de assecuție mutuală „TRANSILVANIA“.

VIII. Adunare generală

Martii in 22 Martiu 1877 dupa prandiu la 3 ore in sală Magistratului din locu.

Obiecte de pertractare:

- Darea de séma despre operațiunile anului 1876 si substerne bilanțului.
- Raportul comitetului de supraveghiere despre bilanțul.
- Intregirea consiliului administrativu.
- Alegerea comitetului de supraveghiere.
- Propuneri incurse.
- Sortiri de obligatiuni ale fondului de intemeiare.

Sibiu in 3 Martiu c. n. 1877.

Consiliulu administrativu.

1—1

Editură si tipariu tipografiei archidiecesane.

Redactoru respunditoriu: Nicolau Cristea.

La nrulu de astazi se adauge Foisióră Nr. 5.